

κράνος

Παρασκευή, 20 Ιουλίου 2012

7:40 μμ

Σημασία:

Το φορούσαν οι στρατιώτες αλλά και οι αξιωματικοί (αλλιώς περικεφαλαία) αρχικά για προστασία αλλά αργότερα και για φιγούρα. Οι εξέχοντες αξιωματικοί είχαν και φτερά, τρίχες και αλογοουρές ως διακριτικό στην κορφή της περικεφαλαίας τους. (πρβλ. "**Είναι βλάκας με περικεφαλαία**" = διάσημος, ανεγνωρισμένος βλάκας). Βλ. Ωμ, από το Γαλλικό heaume. Κατά συνεκδοχήν λέμε και "**ένας βλάκας με λοφίο**" (συνεκδοχικά με περικεφαλαία) ή "**ένας βλάκας και μισός**".

Οι παλαιοί Κέλτες και Γαλάτες είχαν κράνη με κέρατα (ίσως επειδή ταξίδευαν πολύ, και οι καημένες οι Κέλτισες έμεναν μόνες κλπ, κλπ). Τώρα τα φορούν οι φαντάροι αλλά και οι μοτοσικλετιστές.

Συνώνυμο

Περικεφαλαία

ή, κάλυμμα για το κεφάλι, περικεφαλαία, κράνος, σε Πολύβιο (203 π.Χ. - 120 π.Χ.) .
επίσης, περικεφάλαιον, τό, στον ίδ.

Αιγίς

-ίδος, ή (από το αἶξ κασικα)· I. 1. αιγίδα ή ασπίδα του Δία, όπως περιγράφεται στην Ομήρ. Ιλ. E. 738 κ. ε. Η αιγίδα σε αγάλματα της Αθηνάς παρουσιάζεται ως κοντό κάλυμμα από κατσικίσιο δέρμα, καλυμμένο με λέπια, με το κεφάλι Γοργόνας και με κρόσσια που σχηματίζονται από φίδια, βλ. Ηρόδ., Δ. 189.

2. παλτό από κατσικίσιο δέρμα, σε Ευρ.

II. (αἶγες , παλαιός τύπος που σημαίνει τα μεγάλα, υψηλά κύματα), ορμητική θύελλα, φοβερή καταιγίδα, σίφουνας, τυφώνας, σε Αισχύλο.

τρυφάλεια

A.κρανος, ιλιαδα .3.372, 12.22, al.; "τρίπτυχος" 11.352; "αύλωπις" 13.530; "ἵππουρις" 19.382; λευκολόφους τ., εξεζητημένη λέξη, απαντά στους επικούς Ar.Ra.1016. (το προθημα τρυ - δεν σημαίνει τρι- 'τρια' όπως υπεθεσε ο Ησύχιος το -φάλεια ίσως σχετίζεται με το φάλος, ἀμφίφαλος, ἄ-φαλος.)

Πχ. τρυφάλεια ἔσπετο χειρί, η περικεφαλαία συμβάδισε με το χέρι του, δηλ. αποσπάστηκε και έμεινε στο χέρι του.

Γαλέα

Galea helmetus; - pr. elm, fr. heaume. C'est probahiemment le plus ancien exemple de ce mot dans le latin moyen écrit en France
9318

Κυνήη

κυνήη, Aeol. κυνία Alc.15.2, Att. contr. κυνή IG12.279.62, etc.: ή: —prop. (sc. δορά) dog's skin (so only Anaxandr.65), used for making soldiers' caps: hence in Ep., generally, helmet, κ. ταυρείη, κτιδέη, Il.10.257, 335; κ. χαλκήρης, χαλκοπάρης, 3.316, 12.183; κ. χρυσεή 5.743; once of a peasant's cap, αιγείη κ. Od.24.231; later περί τῆσι κεφαλῆσι [εἶχον] ἐκ διφθερέων πεποιημένας κυνέας leathern caps, Hdt.7.77, cf. Ar.Nu.268, V.445; of the πέτασος, ἡλιοστερής κυνή Θεσσαλίας S.OC314; Ἄρκας κ., = Ἄρκαδικὸς πῖλος, Id.Fr.272, cf. Paus.Gr.Fr.72; but usu. helmet, λάμπραι κ. Alc. I.c.: κ. ἐπίουρος IG12.I.c.: τὴν κ. ἐοῖσαν γαλκένν Hdt.2.151: κ. Κορινθία Id.4.180: Βοιωτία

κυνέας leathern caps, Hdt.7.77, cf. Ar.Nu.268, V.445; of the πέτασος, ἡλιοστερῆς κυνῆ Θεσσαλίας S.OC314; Ἄρκας κ., = Ἄρκαδικὸς πῖλος, Id.Fr.272, cf. Paus.Gr.Fr.72; but usu. helmet, λάμπραι κ. Alc. l.c.; κ. ἐπίχρυσος IG12.l.c.; τὴν κ. ἐοῦσαν χαλκῆν Hdt.2.151; κ. Κορινθίη Id.4.180; Βοιωτία D.59.94, Thphr.HP3.9.6.

2. Ἄϊδος κυνῆ. mythical helmet which rendered the wearer invisible, worn by Athena, Il.5.845; by Perseus, Pherecyd.11 J., cf. Hes.Sc.227, Ar.Ach.390, Pl.R.612b; Πλούτων κ. ἔχει τοῦ ἀφανοῦς πόλου σύμβολον Porph. ap. Eus.PE3.11.

Ομηρος - Ιλιάδα 10.257

Τυδεΐδη μὲν δῶκε μενεπτόλεμος Θρασυμήδης
φάσγανον ἄμφηκες· τὸ δ' ἐὼν παρὰ νηϊ λέλειπτο·
καὶ σάκος· ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε
ταυρεῖην, ἄφαλόν τε καὶ ἄλλοφον,

Ετυμολογία:

Κράνιον, Κράνον, το κράνιον IE *κρά, κεφαλή > κάρα.

Κράνον, Κρανειά — Το λατινικό Cornus από το Cornu, πβλ. Τρίτων με το κέρας, κρά* :κερας a horn. 1 επειδή το ξύλο της κανειάς είναι πολύ σκληρό (ΣΥΓΓ Κρανάη, Κραναός).

Κράνος, περικεφαλαία, σχηματίζεται όπως και το Κράνιον.

Παράγωγα

Κρα- Ρίζα> κράσπεδον, κράτος

Κρανοποιός :Ο κατασκευαστής κρανών. Αλλα μεταφορικός ο μεγαλόστομος, φαφλατάς και πολεμοχαρής. Αριστοφάνους -Βατραχοι 1013.

κρανοποιός, κρανοποιία, κρανουργός, κρανουργία, κράνος.

κάρακαι

Και κάρηαρ και κάρη > κερηβαρέω > κερηβαρησις ή κερηβαρία =πονοκέφαλος ή κεφαλόπονος (αγγλ. Headache).

σημεῖον δὲ τούτων καὶ

τὰ ὑπνωτικά· πάντα γὰρ κερηβαρίαν ποιεῖ, καὶ τὰ ποτὰ
καὶ τὰ βρωτά, μήκων, μανδραγόρας, οἶνος, αἶραι. καὶ (30)
καταφερόμενοι καὶ νυστάζοντες τοῦτο δοκοῦσι πάσχειν, καὶ
ἀδυνατοῦσιν αἶρειν τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ βλέφαρα. καὶ μετὰ
τὰ σιτία μάλιστα τοιοῦτος ὁ ὕπνος· πολλὴ γὰρ ἡ ἀπὸ τῶν
σιτίων ἀναθυμίασις. ἔτι δ' ἐκ κόπων ἐνίων·

Aristoteles et Corpus Aristotelicum Phil., De somno et vigilia.

Εγκυκλοπαιδικα

Το αρχαίο ελληνικό κράνος

Το κράνος επινοήθηκε στην Ελλάδα γύρω στον 7ο αιώνα π.Χ. Φτιαγμένο από ένα μονοκόμματο κομμάτι ορείχαλκου, το κράνος πρόσφερε μέγιστη προστασία στο κεφάλι του Οπλίτη. Αλλά τα κράνη ήταν βαριά, ζύγισαν περίπου 4,5 κιλά και περιόριζαν την ακοή και την όραση του στρατιώτη. Ενώ τα περισσότερα κράνη ήταν στολισμένα στη μέση με ένα λοφίο κατά μήκος του κράνους, οι Σπαρτιάτες αξιωματικοί, όπως ο Λεωνίδα, φορούσαν ένα κράνος με το λοφίο κατά πλάτος.

Ελάχιστες πληροφορίες υπάρχουν για το τι φορούσαν κατω από το κρανος οι οπλιτες, ιπποτες κλπ .

Βλέπε [Πως φορούσαν το κρανος](#)

ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΑ

Κρανίδιον = μικρο κρανος απ' όπου και το τοπωνυμιο Κρανιδιον της επ. Ερμιονιδος του ν. Αργολιδος

Ξενόγλωσσα

Λατινικά

cassis

1 cassis, idis, f., casque en métal [des cavaliers] : muliones cum cassidibus, eqtiitum specie
Cæs. G. 7, 45,2, μουλαράδες που φορούσαν κράνη για να φαίνονται ως ιππείς.

ΦΡ estas patiens cassidis Jun. 7, 33, στρατεύσιμη ηλικια, ικανός του φέρειν το κρανος.

Από εδώ η βυζαντινή κασίδα, ο κασίδης και ο κασιδιάρης.

Γαλλικά

Casque

Heaume

Βλ. Λ. Ωμ στο βυζαντινο λεξικό.

Αγγλικά

helmet, cask

Ιταλικά

casco,

> κασκέττο

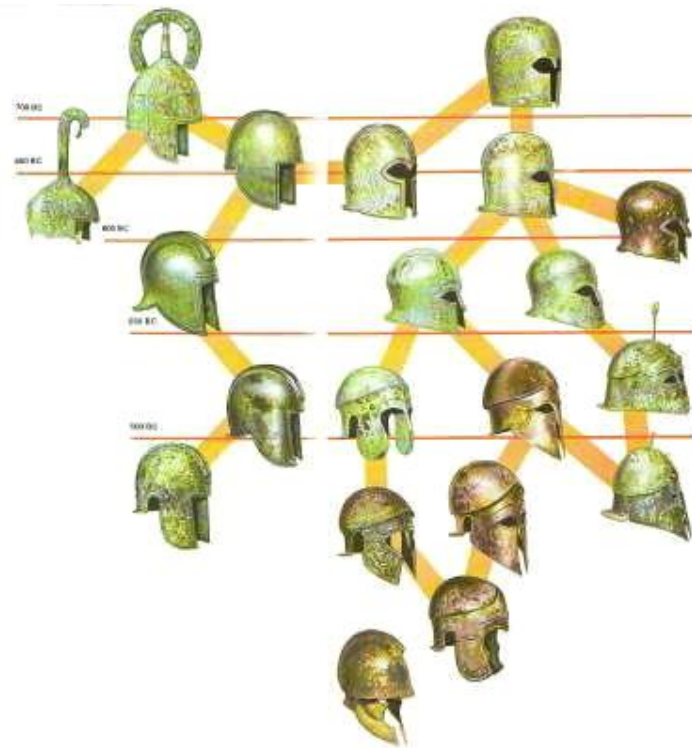
Elmo

Δες

[ΚΡΑΝΗ](#)

[ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΡΑΝΟΥΣ στα 600 μΧ ως το 1600](#)

Εικόνες

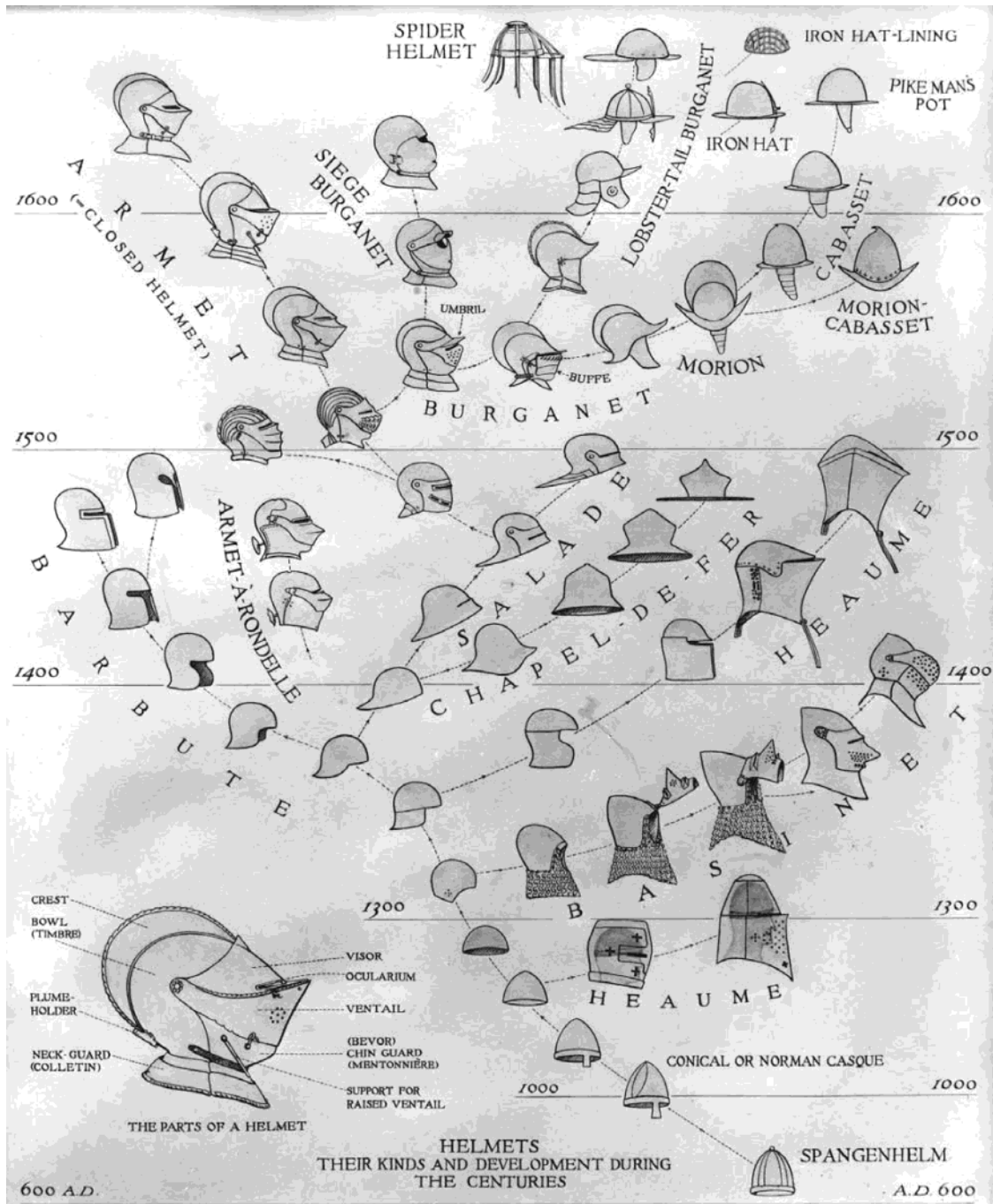
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΝΟΥΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΡΑΝΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΥΠΩΝ

Ρωμαικά κράνη

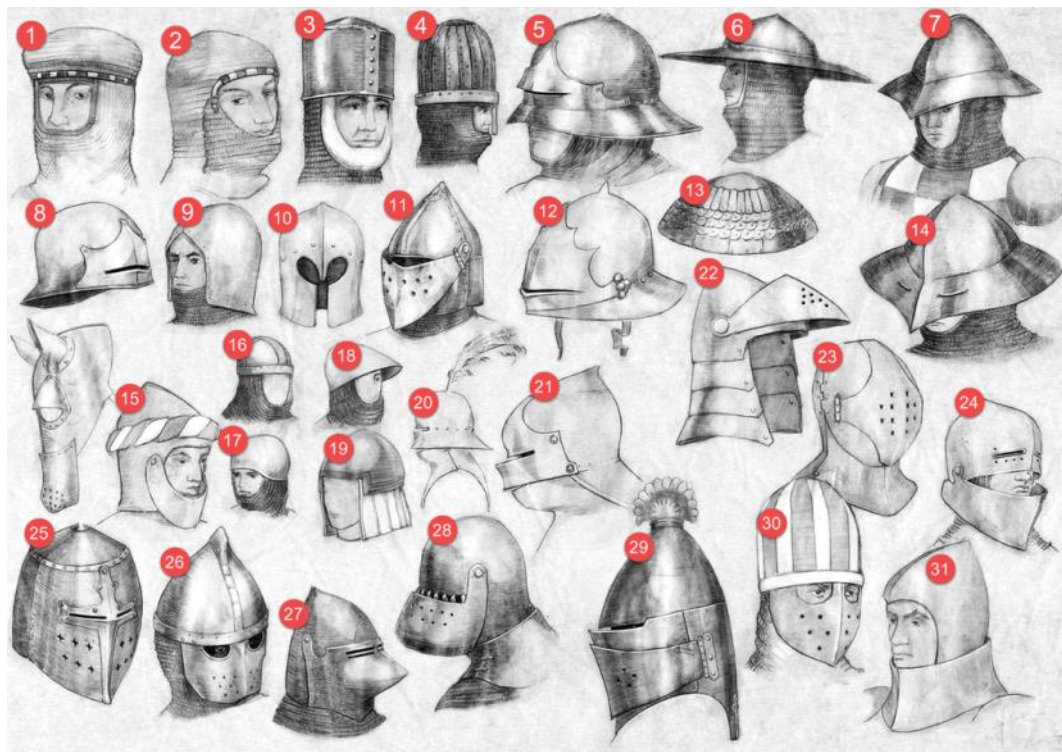

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΡΑΝΟΥΣ στα 600 μΧ ως το 1600

ΣΥΛΛΟΓΗ Α' ΑΠΟ ΚΡΑΝΗ

Φανταστικά κρανη

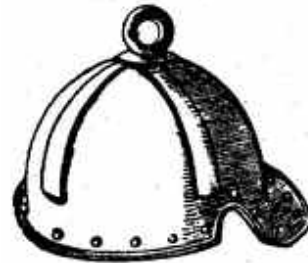

ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΑ

Η μπαρμπουτα (κράνος του 1400-1500 μΧ) είναι μάλλον άσχετη με την λέξη [μπαρμπούτσαλα](#) όμως το προγενέστερο bascinet / basinet θα μπορούσε να συσχετισθεί με τον μασκίνα = αστυφύλακα, μπάτσο.

Κασίδα

CASSIS 1

Βουκελάριος επίλο-
κτος ιππέας. Φέρει
λόγχη, σπάθη, μικρή
ασπίδα και τόξο.
(πίνακας του Στέλιου
Νιγδιόπουλου.)

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΣΙΔΙΑΡΙΣ ΒΟΥΚΕΛΑΡΙΟΣ* ΜΕ ΕΡΥΘΡΟΝ ΤΟΥΦΙΟΝ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΣΣΙΔΟΣ

Βουκελλάριος: ο φύλακας του ψωμιού (βούκελλος: κουλουρα, κρικελαιδές ψωμί).

ΚΑΣΣΙΔΑ: Από την γενική του το λατινικού cassis (κράνος) που είναι cassidis.

Φρ. *Ætas patiens cassidis* = καταλληλός ηλικία του φέρει τα όπλα, στρατευσιμος ηλικία.

κασίδα η : δερματοπάθεια του τριχωτού της κεφαλής, που προκαλεί γενική ή κατά τόπους τριχόπτωση. || (επέκτ.) το κεφάλι αυτού που έχει κασίδα. ΦΡ τον τρώει η κασίδα του, για κπ. που ενεργεί σαν να επιδιώκει να του συμβεί κτ. κακό· ΣΥΝ ΦΡ τον τρώει το κεφάλι του.

Εμαθε μπαρμπερης στον κασίδα το κεφαλι.

[μον. *κασίδα* ίσως < *κασιδ(ιν)* 'κράνος' μεγεθ. -α < *κασίδιον* υποκορ. του *κάσσις* < λατ. *cassis* 'κράνος']

Η γραφή κασιδης είναι ιστορικά ορθότερη αφού το *cassis* γραφεται με δυο s.

Η αρχαία ελληνική λέξη κάσις σημαίνει τον αδελφό (βλ. *Κασιγνητος*).

Επωνυμο: Κασιδιάρης :

Αυτός που έχει κασίδα. Και (μτφ) ψωροπερήφανος.

Το ζώο που έχει χάσει το τρίχωμά του: *Κασιδιάρικο γατί*. ||

φρ: *Μακριά από αυτόν τον κασιδιάρη*.

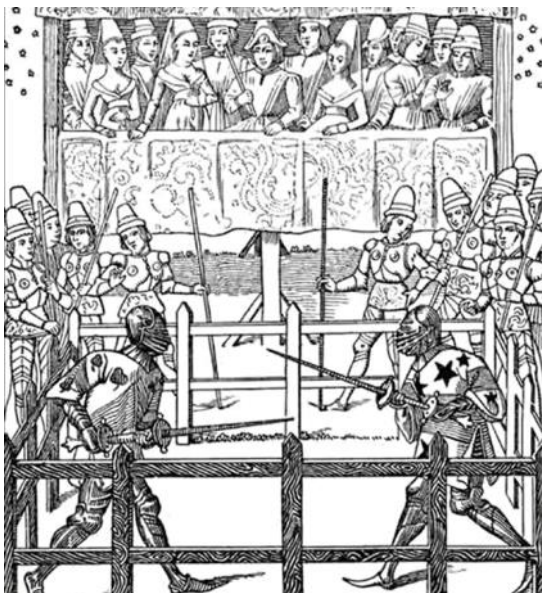
Pasted from <[ΑΣ4 ΤΩΝ ΑΚΡΩΝ Page 9](http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?q=%22%CE%BA%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%AC%CF%81%CE%B7%CF%82+-%CE%B1+-%CE%B9%CE%BA%CE%BF%22&dq=>></p>
</div>
<div data-bbox=)

Το κράνος του Φιλίππου Β' (λεπτομέρεια)

Κορινθίων
Θεσπιαίων, Θρακικών

Κρανοφόρος προτομή της Ρώμης
με ασπίδα και δόρυ. Κατω
Κορινθιακόν Κράνος

Αριστερα: Κέλτης
κρανοφόρος
πολεμιστής
Δεξια
Οθωμανικο κρανος

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ

ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ

ΙΤΑΛΙΚΟ

Grenadier GUARD M95
helmet

ΘΕΟΔ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ 1

- 1) Ο Θ. Κολοκοτρώνης Υπηρέτησε ως ταγματάρχης στον Αγγλικό στρατό και πολεμήσε εναντίον των Γάλλων. Από εκεί προέρχεται και η επίσημη στολή με την χαρακτηριστική κόκκινη περικεφαλαία με τον σταυρό. Ο αγγλικός στρατός φορούσε τέτοια περικεφαλαία εκείνη την εποχή.

πβλ. Ρηγα Φεραίο

Καλίο για την πατρίδα κανεννας να χαθεί
η να κρεμασεί φουντά για ξένον στο σπαθί.

Φαινεται πως ο μακαριτης εγραφε στα παλια του τσαρουχια τον Φεραιο και καμαρωνε που κτυπησε τους Δημοκρατικους Γάλλους.

1917 Helmet With 27th Division Crest Painted..

Πως φορούσαν το κράνος

Είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν μαρτυρίες (εικόνες ή κείμενα) για κάποια ταπεινά παρελκόμενα των μεγαλόπρεπων αντικειμένων της στολής. Το κράνος τόνιζε το μεγαλείο του μαχητή, του εξασφάλιζε το κεφάλι του (ασχέτως του περιεχομένου του) και τον έκανε να δείχνει σπουδαίος. Όμως δεν φοριόνταν κατάσαρκα. Είναι σαν να δοκιμάσετε να φορέσετε μια κατσαρόλα για καπέλο.

Δυσκολεύτηκα πολύ να βρω αυτές τις εικόνες που δείχνουν ότι μέσα από το κράνος φορούσαν ένα άκομψο σκούφο με βάτες από μαλλί για προστασία από τα κτυπήματα. Όπως ισχύει και με τα σώβρακα κανείς ιππότης δεν κάθονταν να τον ζωγραφίσουν με αυτό το σκουφί, ούτε βέβαια και με τα σώβρακα. Τα σημερινά κράνη των μοτοσικλετιστών είναι υπενδεδυμένα με ενσωματωμένες αυτές τις βάτες. Οι αρχαίοι Έλληνες φορούσαν τον [πίλο](#).

Πιθανότατα το ίδιο πράγμα ήταν και η **καταΐτυξ** (γεν. καταΐτυγος), που ήταν από δέρμα και δεν είχε φάλλον ή λόφον δηλ. λοφίο.

πβλ Ομηρου Ιλιάδα ραψ.10 στ 258
Ως εἰπόνθ' ὄπλοισιν ἔνι δεινοῖσιν ἐδύτην.
255Τυδείδῃ μὲν δῶκε μενεπτόλεμος Θρασυμήδης
φάσγανον ἄμφηκες· τὸ δ' ἔδον παρὰ νηϊ λέλειπτο·
καὶ σάκος· ἀμφὶ δὲ οἱ κινέην κεφαλῆφιν ἔθηκε
ταυρείην, ἀφαλόν τε καὶ ἄλλοφον, ἣ τε καταΐτυξ
κέκληται, ῥύεται δὲ κάρη θαλερῶν αἰζηνῶν.

κι' ασπίδα, και του φόρεσε έναν ταβρήσο σκούφο με δίχως φούντα ή χάλκινα στεφάνια, που απλοσκούφι τον λεν και των παλικαριών γλυτώνει τα κεφάλια

Όμως παρακάτω στο ίδιο περιγραφει 262

και ξίφος, ἀμφὶ δέ οἱ κυνέην κεφαλῆφιν ἔθηκε
ρίνοῦ ποιητήν: πολέσιν δ' ἔντοσθεν ἰμάσιν
ἐντέτατο στερεώς: ἔκτοσθε δέ λευκοὶ ὀδόντες
ἀργιόδοντος ὕος θαμέες ἔχον ἔνθα καὶ ἔνθα
εὖ καὶ ἐπισταμένως: μέσση δ' ἐνὶ πῖλος ἀρήρει.

και σπάθα· και του φόρεσε βοϊδοπετσένιο κράνος,
στην κεφαλή, που μέσαθες γερά ήτανε ραμένο
μ' ένα σωρό λουριά, κι' εκτός γύρω σειρά ειχε δόντια

1

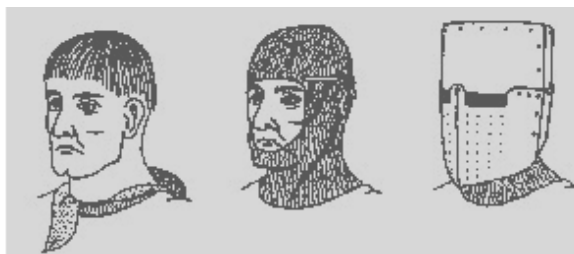

2

3

1. Ένα ενισχυμένο υφασματινο σκουφακι στηριζε το κράνος που ήταν κι αυτό επενδυμένο με μαλλί και χοντρο ύφασμα.^{130.13}
2. Αναπαρασταση του μεσαιωνικου σκουφου
3. συγχρονη χιονοδρομικη κουκουλα παρομοιας εμφάνισης

How To Wear The 13th Century Helm

Τα σημερινά κράνη προστατεύουν μοτοσικλετιστές από πτώσεις, εργάτες από πτώσεις αντικειμένων αστυφύλακες από ρόπαλα αγανακτισμένων πολιτών κλπ. Έχουν μια μορφή εσωτερικά μια ανάρτηση που αντικαθιστά το σκουφάκι που προαναφέραμε και ίσως παρόμοια με τους περιγραφόμενους [έντοσθεν ἱμᾶντας](#) της Ιλιάδας .

Πιστευω πως οι κρηκομοωντες Αχαιοι ετρεφαν μακρυα κομη και για τον επιπροσθετο λογο οτι την ευρισκαν πρακτικη αφου μπορουσε να λειτουργει οπως το σκουφακι του κρανους.

Πολωνικα κρανη του Β' Παγκοσμιου πολεμου

Διακρινεται η εσωτερικη αναρτηση.

Κρανος αργεντινου πεζοναυτη

Συγγενικά

buccula

Λατινικά οι αμφωτίδες προστατευτικά των αφτιών στα αρχαία κράνη.

Βλ. Μπούνια

ἄμφωτις ἢ ἀμφωτίς. Εἰδικὸν προφυλακτικὸν κάλυμμα τῶν ὠτῶν τὸ ὁποῖον ἐφόρουσιν οἱ ἀρχαῖοι πύκται. || Ξύλινον ἀγγεῖον τῶν ἀρχαίων, με δύο λαβὰς χρησιμεῦσον κυρίως διὰ νὰ δέχεται τὸ γάλα κατὰ τὸ ἀμελγμα, εἶδος καρδάρας.

ΕΠΙΤΟΜΟ ΛΕΞΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

Καπιτσάλι

Από το Λατινικό καπιστέλλουμ *capistellum*

Υποσιάγωνο. Λουρί που δένεται κάτω από στο σαγώνι για τη συγκράτηση καλύμματος της κεφαλής.

Υποκοριστικό του *capistrum* καπίστρι Λατ.

Fig. 30. Capistrum

3. Capistrum (-i, n.), dimin. **capistellum** (fr. *capere*, 'contain, hold'), (i) halter, headstall; (ii) muzzle (cf. *fuscilla*); (iii) holding-rope for the press (Cato); (iv) band, tie for vines (Colum.)

Not in Varro, *LL*.

(a) *R-E* III 2. 1511-13 [Olck].

(b) *Isid. Etym.* 20. 16. 4. 'Halters derive their name from the head ("caput") of beasts of burden': *capistri* a capite iumentorum dicti.

(c) *Corp. Gloss.* s.v. 'capistrum'. φορβέα II 472. 50, etc. φορβεία II 97. 38 (φορβία), *capistrum* quod agnis aut furonibus in caput imponitur V 214. 18. V. armentarius *cilo(ter)*. V. uteri *capistrum. cilo(ter)* *camus, capistrum* II 573. 11 (*corr. Loewe*. Cf. Nettleship, 'contr.' p. 410). armentarius . . . *capistorum factor* II 568. 8 (*male versus adscito φορβέα capistrum*). Cf. ἀμαξοποιός armentarius (contam. cf. *carpentarius*) III 201. 41.

(d) Varro 2. 6. 4 (on breeding and rearing asses). 'During the next (i.e. the second) year the young are allowed to be with their dams at night, and are loosely tied with a halter, or something of the kind': *proximo anno noctibus patiuntur esse cum his (scil. matribus) et leniter capistris aliave quare habent vinctos*.

(e) Calp. *Ecl.* 1. 40-1 (effects of the new golden age). 'Yet the robber will not lay an ambush against the sheep-folds, nor drive off the stock when their halters are loose':

*non tamen insidias praedator ovilibus ullas
afferat, aut laxis abiget iumenta capistris.*

(f) Virgil, *Georg.* 3. 188f. (the training of the colt). 'In turn let him yield his mouth to a pliant halter while he is still weak and timid':

*inque vicem det mollibus ora capistris
invalidus etiamque tremens.*

bascinet

ήταν ένα ευρωπαϊκό μεσαιωνικό κρανός με καλυμα. Γραφόνταν και *bascinet*, *bassin* or *basinet*.

"wicker cradle," 1854, from Fr. *bassin* "a little basin," dim. of *bassin* (see *basin*), or, as per Klein, the English word is from Fr. *bercelonette*, double dim. of *berceau* "cradle," altered by *bassin* "basin." M.E. had *bacinet* "hemispherical helmet" (c.1300).

(Δες την εικόνα ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΚΡΑΝΟΥΣ)

Μπασινιεν ή μπασκινετ

εμπροσθια οψη

Ο μπασκίνας , υποθέτω εγώ , της εποχής είναι συνεκδοχή από το κράνος που φορούσαν ένοπλοι επιφορτισμένοι για την τήρηση της τάξης.

πλαγια οψη

BASCINET

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΚΑΠΕΛΟ

Η προσωπίδα ήταν συχνά κωνική, Έδινε την εντύπωση ενός ρύγχους ή ενός ράμφους. Μερικές φορές ονομάζονταν τα "σκυλόμουτρο" (μεσαιωνικά γνωστή ως hounskull) ή "γουρουνομούρης" (πβλ μπάτσοι γουρούνια δολοφόνοι).

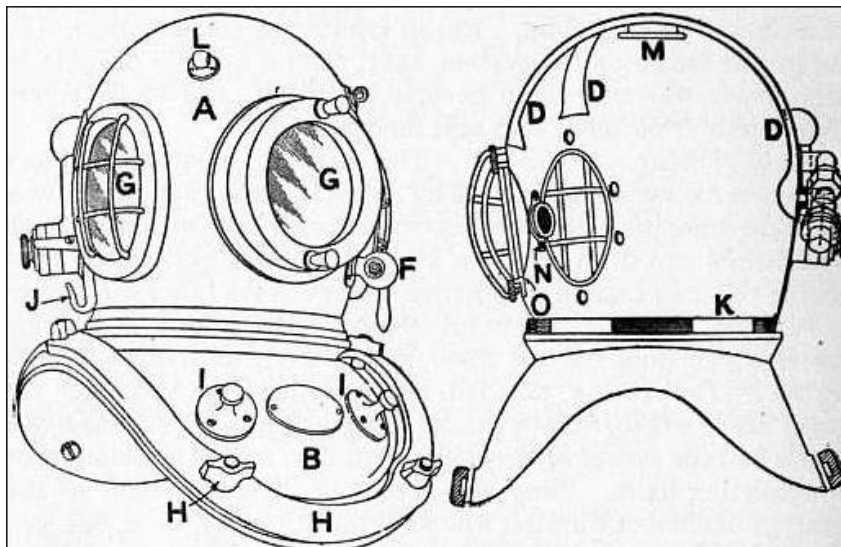
και σημερα λεμε κρανοφορους τους μπασκινες.

Από την ίδια ρίζα βγαίνει και ο μπάτσος. Bazza στα Ιταλικά σημαίνει σαγώνι και μαλιστα προτεταμενο. Μην ξεχνάμε ότι λεμέ σαγωνιά το αντιστοιχο χαστουκι ... και μεταφορικως το εκκαθαριστικό της εφορίας.

Το μπατσίνα εξελήφθη ως θηλυκό και ο άνδρας έγινε μπατσίνος, το μπατσίνος εξελήφθη πάλι ως υποκοριστικό ενός ανύπαρκτου μπάτσος (πρβ σινιορίνος υποκ. του σινιόρ) . Το παρόμοιο Ιταλικό baccio = φιλή απέχει πολύ από το χαστούκι και τον αστυφύλακα. Το επίσης Ιταλικό razzo = τρελός δεν φαίνεται να σχετίζεται ετυμολογικά.

Σκάφανδρο

Ειδικό κράνος της στολής των σφουγγαράδων. Τεινει να εκκλειψει. Αντικαθισταται από της μασκες των αυτοδυτων.

Φανταστικά κρανη

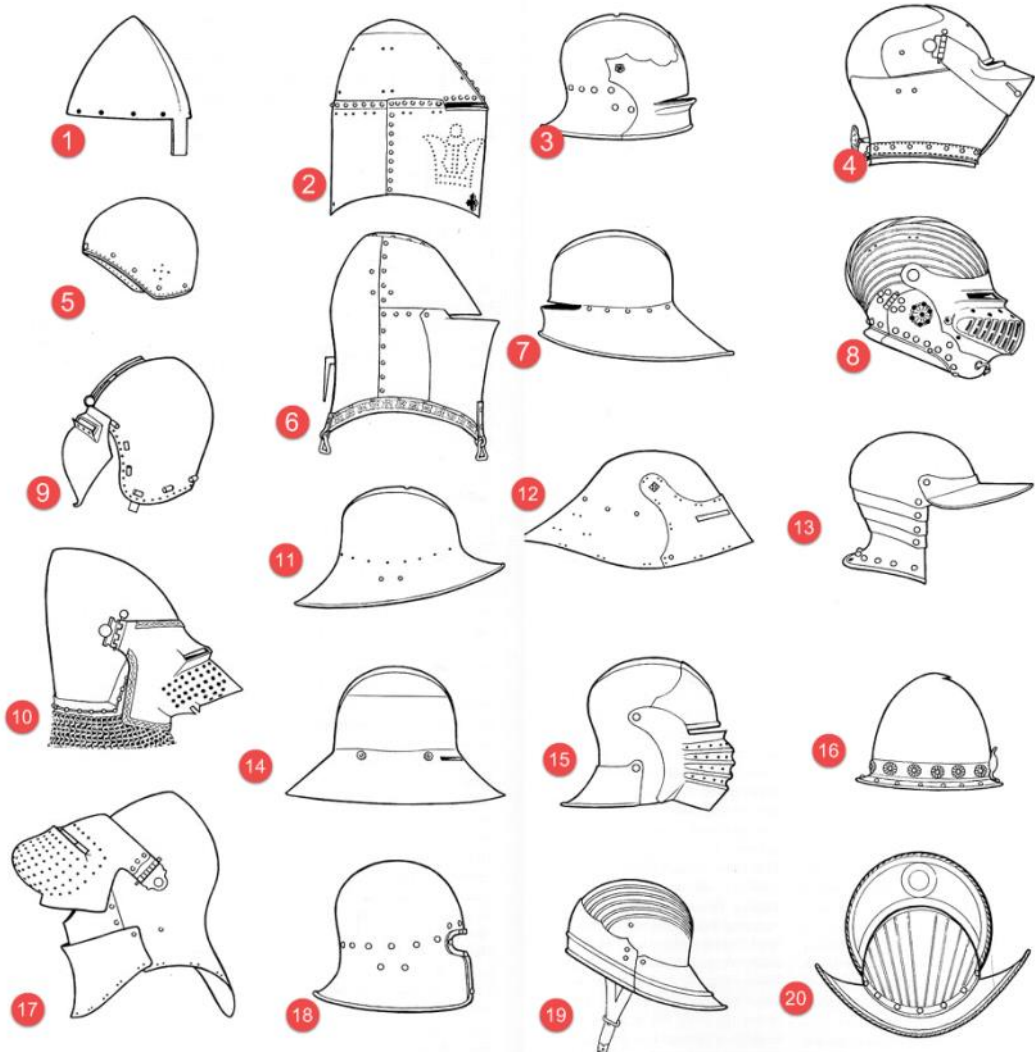

Τροχονόμος, με κρανος
ανοξειδωτο στα 1956 - Μπροστά στο μετοχικο Ταμειο Στρατου (Σταδίου).

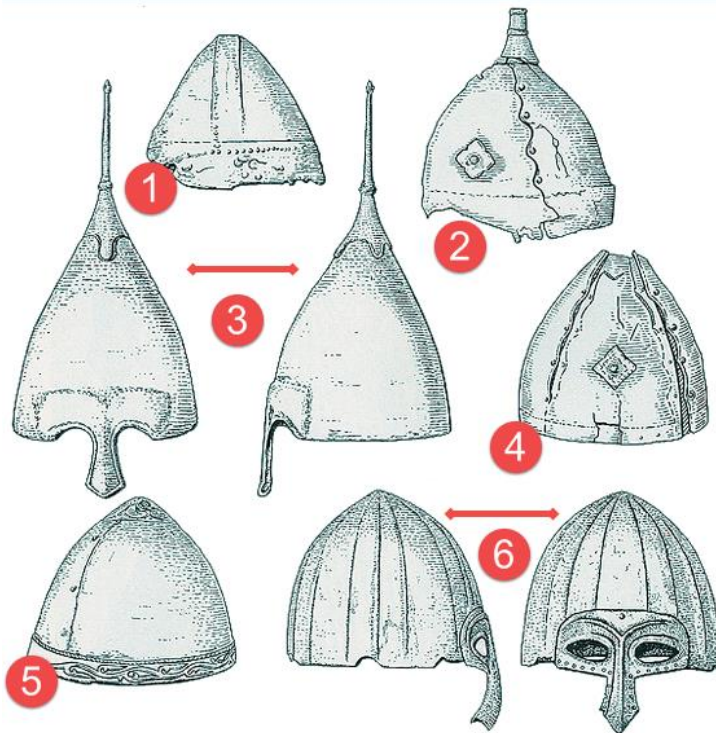

Ονομασίες
Κράνη Δυτικής Ευρώπης (1000-1600 μ.Χ.)

- 1 στυλ « Norman » κωνικό κράνος , δέκατο έως το δέκατο τρίτο αιώνα .
- 2 Cervelliere (πρώτη μορφή της basinet) . Πιθανώς γερμανικό , γ 1330 .
- 3 Γερμανικό basinet με klarrvisier , γ 1370 .
- 4 Basinet (liounskull) με Aventail . Βόρειας Ιταλίας (Milanese) , γ 1390 .
- 5 Μεγάλη basinet από τον καθεδρικό ναό της Παμπλόνα . Ισπανικό , γ 1425 .
- 6 Κράνος του Μαυρού Πρίγκιπα . Πιθανώς αγγλικό , γ 1370 .
- 7 Ερίκου V ταφικό κρανος (Westminster) . Πιθανώς Αγγλικό , γ 1400 .
- 8 hat Βραστήρας -(συνήθως φοριούνται με bevor) . Πιθανώς Ιταλικό , γ 1475 .
- 9 καπέλο τύπου Βραστήρας - με προσωπίδα .Γερμανικο(Innsbruck) , γ 1460 .
- 10 Barbut με ένα σχήματος T άνοιγμα προσώπου , c 1450-1460 .
- 11 Sallet για το εξαγωγή . Βόρειας Ιταλίας (Milanese) , γ 1450 .
- 12 Sallet Gothic . Γερμανικά (Landshut) , c 1470-1480 .
- 13 sallet της νότιας Γερμανίας «μαύρο» , ακατέργαστα σφυρήλατα περτσινια , γ 1490 .
- 14 Sallet με « ασκοειδή» προσωπίδα.Βόρεια Ιταλική (Milanese) , γ 1490 .
- 15 Sallet με ενισχυση στα φρυδια.Βόρεια Ιταλική (Milanese) γ 1500 .
- 16 Armet (μια πρώτη μορφή της στενής κράνος) . Milanese , γ 1450 .
- 17 Armet στο στυλ 4Maximilian . Γερμανικά (Innsbruck) , γ 1510 .
- 18 Burgonet , που ονομάζεται « casquetel » , στη Βόρειο Ιταλία (Milanese) , γ 1510 .
- 19 Ισπανικό morion , ενιστε « γλάστρα » . Βόρειας Ιταλίας , τέλη του 16ου αιώνα .
- 20 Comb morion (συχνά χαραγμένο και επίχρυσο) . Βόρειας Ιταλίας , τέλη του 16ου αιώνα .

Σερβικά κρανη

Ο στρατιωτικός χαιρετισμός

Στην αρχαιότητα ο στρατιωτικός χαιρετούσε με την επίδειξη του δεξιού χεριού, σημάδι ότι δεν κρατούσε όπλο.

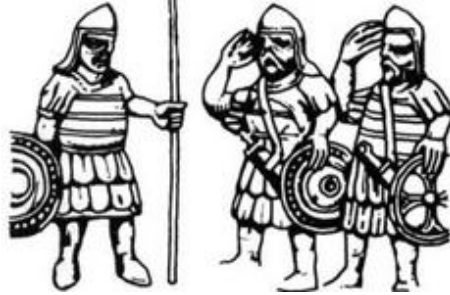
Ο ρωμαϊκός χαιρετισμός είναι μια χειρονομία στην οποία ο βραχίονας σηκώνεται κατευθείαν προς τα εμπρός ευθεία, με την παλάμη προς τα κάτω. Άλλες φορές ο βραχίονας ανυψώνεται προς τα άνω κατά μία γωνία.

Πρόκειται για ένα μύθο γιατί δεν υπάρχουν πηγές που να τεκμηριώνουν τέτοιο χαιρετισμό.

Δες «Ο ορκος των Ορατιων » (1784), από τον Jacques-Louis David στο [ΜΥΘΟΙ](#)

Αντιθέτως για το Βυζάντιο υπάρχει αυτή η εικόνα

Όλοι οι στρατιωτικοί του κόσμου σήμερα χαιρετούν φέρνοντας το δεξί χέρι στο γείσο του ηλμικίου τους. Η κίνηση αυτή επεκράτησε από τον μεσαίωνα όταν οι κρανοφόροι ιππότες σήκωναν την προσωπίδα* του κράνους τους για να δείξουν το πρόσωπο τους.

Il Medioevo - I Cavalieri, La Morte, Il Diavolo - Part T2

*)Αυτή η προσωπίδα λέγεται στα ιταλικά visiera (πρφ. βιζιέρα) ΦΡ «Porre giu la visiera » == σηκωσε την προσωπιδα σου, όπως λεμε εμεις «βγάλε το προσωπείο»
Cavarsi la naschera, Non aver vergogna ne faccia.

[DIZIONARIO ETIMOLOGICO ONLINE](#)

Φράσεις

Είναι βλάκας με περικεφαλαία

Η περικεφαλαία, συμβολίζει το μεγαλείο και την ανωτερότητα και επομένως η φράση σημαίνει «είναι μεγάλος βλάκας»

Αναλογες: "είναι βλακας με πατέντα" / με λοφιο^{2002.61}

Δηλ. διπλωματουχος βλάκας, Βλακας με δίπλωμα

Παροιμίες

Έπιασε ο κασίδης μαλλί και πήρε τη σκούφια του στο χέρι

Ο κασίδης εδώ είναι ο πάσχων από **κασίδα** : δερματική νόσο του τριχωτού της κεφαλής. Μόλις διαπίστωσε ότι θεραπεύτηκε επεδείκνυε πλέον το κεφάλι του.

Αναφορές

Πρώτοι οι Κάρεις έβαλαν λοφία στα κράνη τους.

Herodotus Hist., *Historiae*. {0016.001} close
ὄκως Μίνως δέοιτο, ἐπλήρουν οἱ τὰς νέας. Ἄτε δὲ Μίνω
τε κατεστραμμένου γῆν πολλὴν καὶ εὐτυχεόντος τῷ πολέμῳ
τὸ Καρικὸν ἦν ἔθνος λογμώτατον τῶν ἐθνέων ἀπάντων (10)
κατὰ τοῦτον ἅμα τὸν χρόνον μακρῶ μάλιστα. Καὶ σφι
τριζὰ ἐξευρήματα ἐγένετο τοῖσι οἱ Ἕλληγες ἐχρήσαντο·
καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ κράνεα λόφους ἐπίδεσθαι Κάρεις εἰσι οἱ
καταδέξαντες καὶ ἐπὶ τὰς ἀσπίδας τὰ σημήια ποιέεσθαι,
καὶ ὄχανα ἀσπίσι οὗτοί εἰσι οἱ ποιησάμενοι πρῶτοι· τέως (15)
δὲ ἄνευ ὄχάνων ἐφόρεον τὰς ἀσπίδας πάντες οἱ περ
ἑώθεσαν ἀσπίσι χρᾶσθαι, τελαμῶσι σκυτίνοισι οἰηκίζοντες,
περὶ τοῖσι αὐγέσι τε καὶ τοῖσι ἀριστεροῖσι ὅμοισι περι-

Ο Τυδεύς φέρει τρία λοφία στο κράνος του

Aeschylus Trag. Atheniensis, *Septem contra Thebas*.
Τυδεὺς δὲ μαργῶν καὶ μάχης λελιμμένος (380)
μεσημβριναῖς κλαγγαῖσιν ὡς δράκων βοᾷ,
θείνει δ' ὄνειδει μάντιν Οἰκλειίδην σοφόν,
σαίνειν μόρον τε καὶ μάχην ἀψυχίαι.
τοιαῦτ' αὐτῶν τρεῖς κατασκίους λόφους
σεῖει, κράνους χαίτωμ', ὑπ' ἀσπίδος δὲ τῶι (385)
χαλκήλατοι κλάζουσι κώδωνες φόβον.
ἔχει δ' ὑπέρφρον σῆμ' ἐπ' ἀσπίδος τόδε,
φλέγονθ' ὑπ' ἄστροις οὐρανὸν τετυγμένον·
λαμπρὰ δὲ πανσέληνος ἐν μέσῳ σάκει,
πρέσβιστον ἄστρον, νυκτὸς ὀφθαλμός, πρέπει. (390)

Χρυσό Κράνος του Εκτορα

Euripides Trag., *Electra*.
κύκλος ἀλίσιον (465)
ἵπποις ἅμ πτεροέσσαις
ἄστρον τ' αἰθέριοι χοροί,
Πλειάδες Ὑάδες, † Ἐκτορος
ὄμμασι † τροπαῖοι·
ἐπὶ δὲ χρυσοτύπῳ κράνει (470)
Σφίγγες ὄνυξιν ἀοίδιμον ἄγραν
φέρουσαι· περιπλεύρωι δὲ κύτει πύρπνοος ἔσπευ-
δε δρόμῳι λέαινα χαλαῖς

**Elmo, Armille, Guanti, Gambali, Ginocchiere,
Corregge.**

L'ELMO è ancora d'antica origine, ed era di varie forme, e di varie materie, il quale si divideva, o in elmo colla visiera immobile, o colla visiera mobile, o senza visiera. Ciascun guerriero sul cimiero, o sia la parte superiore, vi aveva un distintivo, secondo la disposizione d'animo, o il genio che lo dominava. Questo distintivo era o una civetta, o

altro simile uccello, o un drago, o una testa di qualche animale forte ec., e veniva ancora ornato di piume, o di crini. L'elmo copriva la testa ed il collo del Guerriero.

Quest'arma difensiva di poi fu propria de' Cavalieri, e fece parte principale nel distintivo di quelle di famiglia ne' Torneamenti; perchè fu permesso, che ognun portasse ne' suoi cartocci i contrassegni di distinzione; così i Nobili furono obbligati, per distinguersi, ad aggiungere allo scudo delle loro arme le marche della loro nobiltà.

Nella scienza del Blason si distinguono come siegue;

9500.29-30 [34-35]

ΤΟ ΛΟΦΙΟ ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΠΑΝΤΑ ΦΤΕΡΑ ΟΥΤΕ ΤΡΙΧΕΣ

Το **φουλάρι** ή κασκόλ ή (Αγγλ. Scarf ή contoise) ήταν ένα κομμάτι ύφασμα, που ενδεχομένως προέρχονταν από μια κυρία της οποιας ο κρανοφορος πολεμιστής ήταν ευνοούμενος. Κατι σαν τουρμπάνι, το οποίο προφανώς είχε κάποιο πρακτικό σκοπό, όπως η προστασία από τις καιρικές συνθήκες. Απεικονίσεις του φουλαριού το δείχνουν να έχει διάφορα μήκη (βλέπε Σχήματα 94 και 102), μερικές φορές να φτάνει μόνο στο λαιμό, άλλες φορές να φτάνει στα μισά της πλάτης. Σε ορισμένα παραδείγματα είναι στερεωμένο στην κορυφή του κράνους, ενώ σε άλλες αναδύεται από κάτω από το χείλος, στο πίσω μέρος του κράνους.

Ο ρολος του ήταν κυρίως διακριτικός όπως και το λοφίον και το τουφίον. Ο πολεμιστής εμαχέτο με τα χρώματα ης Λαιδης Ντε Τάδε.

[Men-at-Arms · 99 Medieval Heraldry](#)

Βιβλιογραφία

9500

Τίτλος: Antologia ovvero raccolta sull'origine ed invenzione delle armi, delle antiche macchine da guerra e delle moderne fortificazioni

Συγγραφέας: Luigi Formisano

Εκδότης: Nobile

Έτος: 1855

[Men-at-Arms · 99 Medieval Heraldry](#)

Σύνδεσμοι

- Charles John Ffoulkes - [Armour & Weapons](#) - OXFORD - CLARENDON PRESS - 1909
- [14:52 Making a Barbute \(Re-Edit\) από Parker Brown 37.054 προβολές](#)
- [19:00 Crafting a Medieval Helmet από oyababuir 19.996 προβολές](#)
- [2:23 THE GERMAN HELMET από ww2ItalianNewsreels 124.045 προβολές](#)

11/1/2014

Copyright© 2014 by Aris Stougiannidis